

בעזהשי"ת

גלי מסכתא

הוכן ע"י ת"ח א' מיקירי ירושלים והופץ על ידי כולל עיון הדף
עיקר כללי מסקנת הסוגיות [ומקורות]
מיועד לאלו שלמדו הסוגיא לתועלת חזרה מקוצרת ושינון

מסכת גיטין

כללים לשימוש

[ ] = מקור או טעם הדבר
( ) = הוספת פרט או תוספת ביאור
להל' = להלכה (כמובן לא למעשה)
מדאו' = מדאורייתא
לרש"י = שיטת רש"י כשתוס' חולקין - עי' בספר סיכומי גפ"ת את שיטת תוס' (וגם לעיקרי החידושים שבתוס')

בפעם הראשונה כדאי לדקדק מאד בדברי הסיכום כדי לתפוס מלא המובן לאור מה שלמדת בפנים הגמרא, ואח"כ לחזור בקלות הרבה פעמים שיהיו מחודדין בפיך.

נא להכניס השמטות החשובות בעיניך
נא להעיר הערות

©

כל הזכויות שמורות
תש"ס

כתובת להערות :
גפ"ת, רח' חזון איש 36
פניה"ק ירושלים תובב"א
טל : 571-2016 (02)

מסכת גיטין

פ"א המביא גט

גמ' ב.

ת"ק - בפני נכתב ממדה"י (לרש"י - חו"ל), ר"ג - אף מרקם, ר"א - אף מכפר לודים, ר"י - מאשקלון ועכו (לר"מ לא מעכו)

חכמים - רק ממדה"י, למדה"י [לרבה בהו"א - אטו מביא], ממדינה למדינה (לרבה כת"ק) רשב"ג - אפילו מהגמוניא שמקפידין

בפ"נ: רבה - אין בקיאיין לשמה (לרש"י - ושיילינן ליה) [רוב בקיאיין ומשום עיגונא אקילו להאמין לשליח, ואחר שלמדו גזרה דיחזור לקולון] וגם משום אין מצויין לקיימו רבא - אין מצויין לקיימו [כנחקה עדותן בב"ד ומשום עיגונא אקילו] נ"מ: 1) ב' שלוחין (לפני שלמדו) [לרש"י - הם מצויין], 2) באותה מדינה במדה"י, 3) (בהו"א מדינה למדינה בא"י), 4) לרש"י - אם שיילינן, 5) ידעתי לרש"י, ידענו, 6) שליח שנתחרש (לפני שלמדו)

רש"י ב. - ג.

ע"א נאמן באיסורין - לרש"י - דכאו"א נאמן על תרומה שחיטה וניקור, ודוקא לא אתחזק איסורא [לרש"י כניקור], אא"כ בידו לתקן (שחיטה וטבל)

לשמה - לרש"י - חשש דמצא כתוב ועומד

גמ' ג. - ה:

לרבה צ"ל "בפני נכתב" - ד"ידעינן" מהימני בגט ואתי לאיחלופי בקיום שטרות בע"א

ג' גיטין פסולין והולד כשר: כתב ידו, אין בו זמן, בעלסופר וע"א

לרבה - משנתנו כר' אלעזר דע"מ כרתי וכשיש ע"ח בעינן לשמה [שלא יהא מזוייף מתוכו], כר"י - צריך כתיבה וחתימה לשמה ובתלוש לר"מ א"צ כתיבה לשמה [וכתב לה = חתימה]

ת"ק דמשנה - דוקא רחוקות צ"ל בפ"נ [סמוכות גמירי ושכיחי]

ר"ג - סמוכות צ"ל [מובלעות גמירי ושכיחי]

ר"א - אף מובלעות צ"ל [שלא תחלוק במדה"י]

רש"י למסקנא מדינה למדינה בא"י - אי קפדי לכו"ע צ"ל בפ"נ [לא שכיחי] אי לא קפדי לכו"ע אין צ"ל [עולי רגלים, ב"ד קבועין]

אצ"ל בפ"נ: פקח ונתחרש (ויתקיים בחותמיו), ב' שלוחין [לרבה - אחר שלמדו, לא שכיחי] (זו: - יש מ"ד דשכיחא וצ"ל), בעל [לא יערער]

בלי בפ"נ ונתקיים, לרבה בדיעבד אם ניסת לא תצא (לר"י לתי' ב' אפי' לפני שלמדו דעדיין אין ערעור)

ר' יהושע בן לוי כרבה, ר' יוחנן כרבא

רש"י ג. - ד.

לרש"י - לרבה ידעתי לא מהני, לרבה מהני

רש"י - לר"א ע"מ לבד כרתי אף לכתחלה, ל"ב - אף לגבוה ממשועבדים

מודה ר"א במזוייף מתוכו - דלמא יסמוך להשיאה על פיהם -

משמעות רש"י ט: - בלי ע"מ כשרים, רש"י י: - דלמא ימסור בפניהם

מזוייף מתוכו - לרש"י - שייך אף בחתימה שלא לשמה

גמ' ה: - ז.

ר' יוחנן - השליח נותן בפני ב' [שליח עד נעשה דיין, ובאשה וקרוב יודעים שצריך ג']

ר' חנינא - בפני ג' [אע"פ שעד נעשה דיין בדרכבן, גזרו אטו שליח אשה]

לר"מ בלי בפ"נ הולד ממזר [משנה ממטבע חכמים], לחכמים יחזור ויתננו

ר' אחי - צריך לראות כל אות

ר' אמי, ר' אסי, ר' אלעזר - שיטה ראשונה (רש"י טו. - שם האיש והאשה והזמן),

רב אשי - אפי' שמע קול קולמוס או היריעה לשמה

רב - בבל כא"י [גמירי, מתיבתא - שכיחי],

שמואל - כחול [בגירסייהו טרידי]

מבבל לא"י - ר' אביתר - אצ"ל [שכיחי], רב יוסף - צ"ל

רבה בר אבוה - צ"ל מערסא לערסא (צד שני של רה"ר)

רב ששת - משכונה לשכונה (ג' בתים)

רבא - באותה שכונה במחוזא [ניידי (לרש"י - אין מכירין חתימות)]

רב - כשלא צ"ל ואמר - מהני נגד הבעל

ר' יצחק - ג' תיבות בעי שרטוט, ברייתא (רש"י יבמות קו: להל') - ד' תיבות

{ פילגש בגבעה, אביתר/יונתן בני כך הוא אומר - או"א דברי אלקים חיים, אל יטיל אימה יתירה בביתו ; אפי' עני יעשה צדקה }

אסור לשורר בבית המשתאות

עטרות חתנים (לרש"י - עטרה) אסור, למר בר רב אשי לנשים מותר

גמ' ז: - ח:

מח' אי גט בספינה כא"י או כחול [מח' אי צריך גוששת להיות כא"י כר"י, כו"ע כר"י ותלוי אי גוששת, לכו"ע א"צ גוששת לגט ומח' ברוחב ים הגדול (לרש"י - בים)]

מח' ר"י ורבנן אם אינה גוששת כא"י [מח' אי אורא כמאן דמנחא ; ספינה עשויה לברוח, אי מיא כארעא סמיכתא ; י"א דר"י מפרש ת"ק]

סוריא כחול - עפרה טמא, מכירת עבד, בפ"נ

כא"י - מעשר ושביעית [כיבוש יחיד שמיה כיבוש, מז. - מדרבנן למ"ד לא שמי' כיבוש],

לא גזרו על טומאת אורה, גוי יכתוב אוננו בשבת

רש"י ז: - ח.

לרש"י - חרס א"צ לינקב אבל עציץ עץ צריך

כיבוש יחיד - רש"י - אין כל ישראל יחד, לצורך יחיד

גמ' ח: - ט.

עבד שאמר בפ"נ על "עצמך ונכסי קנויין לך" נאמן רק על השחרור

"כל נכסי קנויין לך" - אביי - לא פלגינן דיבורא ועל שניהם אינו נאמן ; רבא - פלגינן

כל נכסיו לעבדו ושייר קרקע כל שהוא - ר"ש - יצא לחירות [פלגינן]

ר"מ - לא יצא לחירות [הו"א לא פלגינן, לאו כרות גיטא]

ר"נ - שכיב מרע חוזר בנכסים ולא בעבד [שם בן חורין, ופלגינן]

בא"י - ערעור דבעל, דלקוחות (רש"י ב. - מזוייף, רש"י ט. - לפוסלו) - יתקיים בחותמיו

רש"י ט.

לר"ש שייר "בית כור קרקע" - לרש"י - לא קנה שום קרקע,

לר"ש פלגינן : לרש"י - "כל נכסי" לא נתקיים לגמרי דלא קנה קרקע

לאו כרות גיטא - לרש"י - דנחית לשירורא ואולי שייר נמי העבד

גמ' ט. - יא:

שטר שחרור כמו גט :

- (1) בפני נכתב במוליך ומביא
- (2) עד כותי אחד כשר [חותמין זה בפני זה [גזרה משם כולכם]]
- רבא לר"ג - אפי' תרי (לת"ק דמצת כותי - אפי' שאר שטרות)
- (3) נעשה בערכאות פסול [לרש"י - לאו בני כריתות [וכתב ונתן - כל שישנו בנתינה], עבד - לה לה], גם כשיש עדי מסירה וסופר ישראל [מזוייף מתוכו, רש"י - אתי למיסמך שיהיו עדי מסירה], לר"ש חוץ משמות מובהקין דגוים (אפי' בהדיוט) - לרשב"ג - אבל לא במקום שישראל חותמין [רש"י - אטו אין מובהקין]
- (4) לר"מ יכול לחזור בשליח [חוב לעבד]
- (5) "תנו" לא יתן אחר מיתה [רש"י - חל רשות יורשין]
- (6) לשמה, (7) דוקא תלוש, (8) יש שליחות בעל כרחייהו

לא כגט :

- (1) עכו כא"י לגיטין ולא לעבדים
  - (2) רשב"ג - דוקא גט מקרעין נייר למי שלא יודע לחתום [תקנת עגונות]
  - (3) לחכמים בשחרור אינו חוזר בשליח
  - (4) עבד - שליח לשחרור ולא לגט
  - (5) לר' אלעזר כו. - סופר יכתוב טופס לשחרור ולא לגט
- מצת כותי - ת"ק - בקיאיין בלשמה,
ר' אלעזר - שמא חמץ (משא"כ חתימת ישראל תחתיו [כגט ושחרור חותמין יחד])
רשב"ג - תלוי אם אחזק
- שטר מתנה כשר בערכאות [דינא דמלכותא], אב"א - פסול [חספא] ושאר שטרות כשר
שאר שטרות שנעשו בגוים הדיוטות (לרש"י בלי ע"מ) - לחכמים פסולין [לרש"י - אולי שקר], לר"ע כשרין
חתימת גוים (לרש"י הדיוטות) ועדי מסירה ישראל - גובין מבנ"ח [אין קול], לרש"י יט: בערכאות גובין ממשעבדי [קול]
- שמות שאינן מובהקין מא"י פסול (אפי' בע"מ) [יסמוך עליהם], מחו"ל כשר (אפי' בלי ע"מ)

רש"י ט: - י:

שטרות בערכאות כשרין - לרש"י - דינא דמלכותא
מקרעין - לרש"י - מסרטין ורושמיין קצת
גט שחרור צריך להגיע לעבד אפי' זכות הוא לו, ורש"י יג. חזר בו
לרש"י - שטר מתנה בערכאות כשר בעדי מסירה
נ"מ בין גט לשטר קידושין : בפני נכתב, עד כותי [דוקא בגיטין זה בפני זה],
ערכאות כשיש עידי מסירה, שליחות בע"כ דאשה

גמ' יא: - יג.

תנו שטר שחרור:
ר"מ - חוב לעבד ויכול לחזור [פוסלו מתרומה, בהפקירא נחא]
חכמים - זכות לעבד [יכול לא לזונו, כהן יכול למוכרו לישראל - ואע"פ שחב לאדון, "תנו" כזכו (מותר בבת חורין)]
ליקט פאה לעני לר"א זכה, לחכמים לא [מח' בתופס שחב לאחרים; לר"א מיגו דיפקיר נכסיו וזכי לנפשי, לרבנן לא תלקט לעני]
לר' יוחנן - יכול לומר לעבד איני זנך
לרב - דוקא צאי מע"י למזונותיך אפי' לא ספקה (משא"כ אשה) - חוץ מבצורת לרשב"ג [הוציאני לשחרור שירחמו עלי], והעדפה לרבו
המקדיש ידי עבדו - העבד לזה להעדפה (לרב) [ניחא להקדש] ועושה ופורע פחות פחות מש"פ
נוק, צער רפואתו ומכתו, שבת, בשת לרבנן דר"י (ב"ק) של עבד לרבו, רפואתו לעצמו

רש"י יא: - יב:

תופס בע"ח כשחב לאחרים - לרש"י - קנה בעשאו שלח

הולך כזכי במלוה ואף במתנה לרש"י יד.

לרש"י - אין הקדש חל על פחות מש"פ

גמ' יג. - טו.

רב זבד, רבא - מעמד שלשתן בעי ציבורין לרב - כפקדון,

ר"פ, רב, לוי - אפי' במלוה [הו"א לזה משתעבד לו למפרע, מעכשיו משתעבד בהנאת מלוה חדשה

(רש"י - ומינותיק מקמא); כהלכתא בלא טעמא]

ר"פ (לא להל') - שכ"מ שאמר מנה סתם אין נותנין [שמא מנה קבור]

לר"ש שזורי - שכ"מ שאמר כתבו א"צ לומר תנו, ורבנן חולקין

הל' בלי טעם: מעמד שלשתן, כותב נכסיו לאשתו - רק אפוטרופוס, משיא בנו בבית חתנות - לבן

חכמים - דברי שכ"מ ככתובין ומסורין, ור' אלעזר חולק

הולך כזכי - אבל לא בפריעת חוב ופקדון לשמואל [מתוך שחייב באחריות]

ולא בפקדון לרב [אין רצון הבעל שפקדונו ביד אחר] אא"כ הוחזק המשלח כפרן

הולך לפלוני ולא מצאו - מח' ברייתות אם יחזרו או ליורשי המקבל [כזכי, רק בשכ"מ, ומקבל בעולם

כשנתן, בבריא שמת בחיי מקבל [רש"י - מצוה לקיים דברי המת]]

ת"ק ור"ש הנשיא - הולך לאו כזכי; לר' נתן ור' יעקב - ליורשי משלח, ליי"א ליורשי המקבל [מח'

אי הולך כזכי, אי באמירת שכ"מ ככתובין ומסורין (כרבנן דר' אלעזר) ואם מצוה לקיים דברי

המת]

חכמים - שודא (לרש"י - כפי שראה דעת המשלח) [מספקא להו בהנ"ל], ר"מ - מצוה לקיים דברי המת

פ"ב המביא גט

גמ' טו. - יז.

אמר א' או ב' "בפני נכתב" וא' "בפני נחתם" פסול [אתי לאחלופי בקיום שטרות]
ר"י - כשר [רש"י - יש על הכתיבה ולא איחליף, בשניהם שלוחין (ל"ב) - המח' אי משום לשמה, או אי
גזרינן שיחזור הדבר לקולו או לא (לרש"י - בב' (לא שכיח))]

מספיק בפני נכתב על שיטה ראשונה (שמות וזמן)

רב חסדא - או כל החתימות ע"י קיום או כולו ע"י תק"ח בפ"נ (ורבא חולק)
רבא - הוא ואחר אחתימת שני פסול [איחלופי בקיום שטרות - אפומיה] (ורבא אשי חולק)
רב אשי - "אני עד שני" פסול [או כולו בקיום או כולו בתק"ח בפ"נ]

רב חסדא - לשבת גידוד ה' ומחיצה ה' אין מצטרפין, מרימר (להל') - מצטרפין (לרש"י - לענין שתוכו הוי
רה"י)

נט"י - מספיק רביעית לב' ידיים, א' בנטילה וא' בשטיפה (לרש"י - מ' סאה), וספק בנטל חצי יד וחצי השני
בעוד הראשון טופח להטפח

ספק: חצי גוף בשאובין וחצי שנפל עליו ג' לוגין שאובין לטמא מדרבנן,
חולה חציו בטבילה וחציו בט' קבין (לטהר מדרבנן)

ר' יוחנן - גט מב' שלוחים (לרש"י - ואדוקין בו) לל"ק (ר' אמי להל') א"צ בפ"נ [לרש"י - לרבא מצויין לקיימו,
רבה בב"ח - מיגו בפנינו גירשה]

לל"ב צריכין בפ"נ לרבה (ולא לרבא) [לרש"י - מצויין לקיימו]
ומח' רבנן ור"י במשנתנו אפי' בשניהם שלוחים

א' שליח וא' העיד שבפניו מסר הבעל - לרש"י - לכ"ע פסול [לא פלוג]

א' אמר בפני נכתב וב' בפנינו נחתם כשר - לל"ב שהשליח הוי עד הכתיבה, לל"ק אפי' העדי חתימה

גמ' יז. - יח:

זמן בגט: לרבנן - ר' יוחנן - יחפה על בת אחותו (פירות שלה משעת נתינה) (לרש"י - היא צריכה עדים מתי
נמסר גט),

ר"ל - פירות שלה מחתימה (לרש"י - שלא ימכור אחר גירושין);

לר"ש - פירות שלה מכתובה

נכתב ביום ונחתם בלילה פסול [תטרוף מלקוחות, בת אחותו],

לר"ש כשר [אין פירות לבעל משעת כתיבה ואין שמה יחפה]

ר"ל - מודה ר"ש דמוקדם י' ימים פסול [שמה פייס (לרש"י - נתייחד)], ר' יוחנן - פיוס קול אית
ליה

גט שכתוב שבוע ביובל, שנה, חדש, שבת כשר לכתחלה [אהני ללקמיה וללכתריה]

גט ממדה"י יש קול (לרש"י - בעי ראי' מתי מטא לידה)

מונין ג' חדשים - לרב מנתינה, לשמואל (להל') מכתובה

כתובה משמטת - רב - כשתפגום (תפרע קצת) ותזקוף השאר במלוה
שמואל - או תפגום או תזקוף, והעמדה בדיון כזקיפה

לשמואל כתובה נכתבת ביום ונחתמת בלילה [כמעשה ב"ד (לרש"י - פסק)]

ואף לרב בעסוקין באותו ענין [רש"י - קול מכתובה כיון שמזומנים לחתום]

אמר לעשרה כתבו כולכם -

ר' יוחנן - ב' עדים ושאר תנאי - וב' דיעות בקרוב חתם בתחלה [אחלופי בשטרות]

ר"ל - כולם עדים - וצריך כולם באותו יום וקרוב פוסל

גמ' יט. - כ.

כותבין בדבר של קיימא

דיו ע"ג סיקרא בשבת חייב משום כותב ומוחק
סיקרא ע"ג דיו י"א מוחק [לרש"י - מגרע אבל כתבו ניכר], וי"א מקלקל

ר' יוחנן מחמיר שלא לחתום דיו ע"ג סיקרא

לא יודעים לחתום - מקרעין, אבר, מי מילין ע"ג אפיץ, רוק עבורם
רשב"ג - רק בגט [עייגונא] אבל שאר שטרות צריכין לקרוא ולחתום לעצמם
רב גמדה - יודעים לחתום ולא לקרוא קורין לפנייהם, עולא - דוקא כשהקוראים יראים מהחותם, ב'
כותים קוראים זאח"ז במסיח לפי תומו

שמואל - גט במי מילין חיישין שלא נבלעו יפה - ספק מגורשת

רב דימי - עדי מסירה צריכין לקרוא

ה"ז גיטיך ונטלתו ומאבדו אינו נאמן שאינו גט

פרשת כריתות בס"ת לשמה פסול [לאו לשמה ואין בו שמותם]

דיו ע"ג דיו הוי כתב כשמתקן - השנייה לשמה (רב חסדא - לר"י, רב אחא - בגט לכו"ע)

גמ' כ. - כא.

גט על איסורי הנאה כשר

"וכתב" ולא חקיקה של חק תוכות, ולא ע"י חותם

גט זהב - התקבלי גטך וכתובתך מהני כשמפרש

ע"מ שתחזיר הנייר מגורשת [תנאי בטל ומעשה קיים - תנאי ומעשה בדבר א', מעשה קודם לתנאי, ע"מ
כמעכשיו ויחזיר הגט], נייר שלי אינה מגורשת,
נייר בין השיטות והתיבות לי (במעורה) - תיקו

גט על יד עבדו שברשותה אינו ראייה, גט על טבלא שלה בידו - כשר [יודעת להקנות לן]

צריך להקנות שטר למקנה, לזה, ערב [ספר מקנה]

חצר במתנה - לרבא גיטה וחצרה באין כא' (ור' אלעזר עז: חולק) חוץ מחצרה הבאה לאחר מכאן לא
מכח הבעל,

לאביי אינה מגורשת [חצר דומיא דידה - אף בע"כ] (ב' תי' לאביי אי שליחות (לקבלה) מטעם יד)

גמ' כא: - כב:

גט על קרן מחובר לא יקצוץ [וכתב ונתן - ולא מחוסר קציצה]

ריה"ג - אין כותבין על אוכלין ורוח חיים [ספר]

אינה מתגרשת בכסף [רבנן - וכתב, ריה"ג - ספר כריתות (כורתה)]

ת"ק - בדיעבד רק תורף וחתימה בתלוש [ע"מ כרתי] לר"ל רק חתימה בתלוש [ע"ח כרתי]
ר"י - כתיבה בתלוש

כתב על עלה דעציץ נקוב - לאביי כשר

לרבא פסול [שמא יקטום קודם נתינה]

קנין עציץ כמטלטלין, קנין זרעים כקרקע

נקוב בא"י ונופו בחו"ל - אביי - בתר נקבו, רבא - בתר נופו, בדאשרוש - לכו"ע בתר נקבו

מקצת שרשי אילן בחו"ל ומפסיק צונמא - רבי - אוירא מבלבל, ורשב"ג חולק

על דבר שיכול להזדייף לר"מ ור"י ב"ב פסול

לר"א וחכמים כשר [ע"מ זוכרים] (לר' אלעזר חוץ מאחר י' ימים [זייף התנאי ושכחו], משאר

שטרות [למען יעמדו ימים רבים], ור' יוחנן חולק)

רש"י כב:

ע"מ כרתי - דבר דבר מממון - צריך עדים

אפי' לר"א תנשא בע"ח באינו מזדייף ;

לרש"י לר"מ כשר ביכול להזדייף אם יבואו ע"ח להעיד

למען יעמדו ימים רבים - לרש"י - ע"מ ישכחו ומזייף

גמ' כב: - כד.

חש"ו כשרים לכתיבה בגדול על גביו [כר"א - כתיבה לשמה] ולא גוי [אדעתא דנפשי']

לר"מ כשרים אפי' בלי גדול ע"ג

פקח ונתחרש ונתפקח כשר לשליחות

סומא פסול לשליח [אינו יודע ממי נוטלו ולמי נותנו, בחו"ל צ"ל בפ"נ] אא"כ היה פתוח בתחלה

לר' אמי עבד כשר, לר' אסי א"ר יוחנן פסול דלאו בתורת, אבל לגט שחרור הוי שליח כשמקבל מרב

אחר, ובשפחה לעוברה מרב שלה [ירך אמו - כמשחרר חציה לרבי]

גוי תורם לעצמו ולא לישראל [גם אתם - בני ברית]

צרתה הוי שליח - רב יוסף - רק בא"י [אין בפ"נ], אביי - רק בחו"ל [א"א לקלקלה]

האשה שליח להולכה וצ"ל בפ"נ - וכשתגיע לב"ד שוי שליח לקבלה,

שוי את/ב"ד שליח להולכה וקבלי אינה שליח להולכה לעצמה [לא חזרה שליחות אצל הבעל (רש"י

- נעשית בעל מעשה ובטל השליחות)]

פ"ג כל הגט

גמ' כד: - כו.

כתב לאיזה שארצה אגרש פסול - אין ברירה

רבא - משנתינו ס"ל שני יוסף בן שמעון מוציאין שט"ח על אחרים דלא חיישינן לנפילה
אביי - אין ראי' - דכאן יש ע"מ

ריח גט פוסל מכהונה: אי את מותרת לכל אדם [גרשה מאישה]

רב - אף גט שלא לשמו ושלא לשמה

שמואל - אף כתבו להתלמד בו

זעירי ורב אסי - רק בכתב לאיזה שארצה אגרש

ר' יוחנן - אף זה אינו פוסל [אין ברירה]

אביי - יש לחלק בברירה בין תולה בדעת עצמו דאין ברירה [רש"י - פוסח ב' סעיפים] לתולה בדעת אחרים

דיש ברירה [גמר דעתו] וכן שיטת ר"י ור"ש; ורבא חולק

לרבא - ר"י ור"ש אית להו ברירה ושאני תרו"מ דחוששין שמא יבקע הנוד

גמ' כו. - כז:

ת"ק - סופר צריך להניח שמות וזמן ומעות בגיטין [כתנא א' אליבא דר"א; משום קטטה; תקנת עגונות

[לר"מ - רתח ומגרשה, לר"א - טופס מוכן כשילך למדה"י] ובשטרות [אטו תורף גיטין]

שמואל - ויניח "הרי את מותרת" [כר"א]

ר"י - אף אסור לכתוב טופס [אטו תורף, שטרות אטו גיטין]

ר' אלעזר, רב להל' - רק גיטין אסור לכתוב טופס אטו תורף [וכתב לה - לשמה]

בשאר שטרות - לרש"י - יניח שמות וכו'

תקנת זמן לארוסה [בת אחותו, גזרה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה]

לא חיישינן לשיקרא בטופסי שטרות שנכתבו קודם המעשה, ורב פפי חייש

גמ' כז. - כט.

אבד ומצא גטו לזמן מרובה - רבה - אין שיירות מצויות יחזיר,

שיירות מצויות וגם הוחזקו ב' יוסף ב"ש - לא יחזיר

רב הונא, ל"ב לר' זירא - שיירות מצויות לבד לא יחזיר

ר' ירמי' - יחזיר כשאומרים העדים דחתמנו רק על גט א'

רב אשי - יחזיר כשיש לשליח לעדים סימן מובהק [ספק אי סי' דאו'] או לת"ח בטביעת עין

בכלי ומכיר הכלי - כשר

שיעור זמן מרובה - כדי שתשרה שיירא; שומר לראות שלא עבר/שהה אדם שם;

כדי כתיבת הגט; לקרות; לכתבו ולקרותו

אין חזקת קיים: (1) רבא - הגיע לגבורות עד בן תשעים, (2) לגוסס,

(3) לר"י חיישינן שמא ימות ור"מ חולק,

(4) עיר שכבשה כרקום, (5) ספינה שאבדה, (6) יוצא ליהרג

ב' לשונות ברב יוסף - אין נותנין עליו חומר חיים - בנגמר דינו בב"ד עכו"ם, או בב"ד ישראל [לא חזו

ל'י זכות (רש"י - לא שכיח)]

גמ' כט. - ל.

אין שליח עושה שליח: (1) "אתה הולך" ולרשב"ג אפי' "הולך" - ותלוי בג' תירוצים

בגמ' מתי דוקא בלא חלה [תלוי בהקפדה דבעל],

(2) כשאמר לב' תנו או לג' כתבו ותנו [אביי - בזיון דבעל (רש"י - שאינו יודע לכתוב), רבא - מילי

(כשמואל - דה"ה במתנה)],

(3) בחו"ל אלא בפני ב"ד

אמר לשליח טול ממנה חפץ - לא ישלח ביד אחר -
ר"ל - רק לענין פקדון, ר' יוחנן - אף בגט
(ובדיעבד אם שליח שני לא שינה - לרש"י כשר)

"שליח ב"ד אני" אין צ"ל בפ"נ, ומשוי עוד שליח בב"ד

כמה שלוחין - רב אשי - מת ראשון בטלו כולן, מב"ר אשי - רק אם מת הבעל
"איני מכירה" וא"ל בעל "תן לפלוני לתת" -

רב ספרא ול"ב דרב אשי - שליח ראשון לא ניתן לגירושין
ל"ק דרב אשי - ניתן לגירושין [לא אמר "ולא אתה"]

תן לה לאחר ל' יום - רבנן - הוי שליח שלא ניתן לגירושין תוך ל', רבא - ניתן לגירושין
לא חוששין שמא פייס בארוסה, שליח ממדה"י בלי קביעות זמן, נאמנת עלי שלא באתי

ב' לשונות ברב יוסף אם יש טענת אונס בתנאי גיטין, וספק אליבא דשמואל

רש"י כט. - כט:

מילי - אין בדברים כח להיות חוזרים ונמסרים, דלית ביה מששא

אין השואל רשאי להשאל - דעובר על דעתו ומקניטו

שליח שלא ניתן לגירושין - לא במקום בעל קאי למוסרו לאחר

גמ' ל. - לא:

מעכב מתנות לפריעת חוב של כהן לוי ועני: במכירי כהונה; זיכה להם ע"י אחר; כר' יוסי דעשו שאינו
זוכה כזוכה

ואפי' כשער הזול בהפרשה ולא יצא השער [כמי שפסק, אולי נשתדפו שדותיו ומלוה יפסיד]
אבל לא: (1) בנתייאש המלוה מן הפירות, (2) בחזור הכהן, (3) בהעשיר,

(4) במתו - אא"כ נטל רשות מיורשי הקרקע (מח' אי כל שהוא או כשיעור), או הלוה בפני ב"ד
(וירשו קרקע) [מפריש בחזקת השבט, עניי ישראל/עולם (מח')]

"אמר לי אבי, כור מעשר של אביך בידי" - מסתמא הפריש תרומת מעשר [כאבא אלעזר בן גמלא - יש
לבעה"ב רשות לתרום [תרומתכם] - תרומת מעשר כתרומה]]

ר' אלעזר - סומך על פירות לתרו"מ ונאבדו חושש מעת לעת -

לר' יוחנן של בדיקה, לר' אלעזר בר' ינאי של הנחה ראשונה

חכמים - חושש לעולם

ר"י - בג' פרקים מוכרין שותפין תבואה/יין שלא מדעת חברו

{רוחות}

רש"י ל. - לא:

מכירי כהונה - כמאן דמטו לידם דאסחי שאר כהנים דעתייהו

המלוה לא יכול לחזור מכהן - לרש"י - לא יכול לומר "לא משכתי" - דאין מה למשוך

תרומת מעשר בעי מוקף מדרבנן חוץ משבתות ויו"ט, ובפקדון חוששין שתרם לא ממוקף

מוקף - לרש"י - דרבנן - שמא אינו בעין

סתם ר"נ - לרש"י ר"נ בר יצחק

פ"ד השולח

גמ' לב. - לד.

ביטול שליחות אפי' על ידי שליח - בפני השליח, האשה, ב"ד (ותיקן ר"ג שלא)
אבל לא אי מיהדר לבטל והגיעה לידה
פסול, אינו גט, אינו מועיל, אינו משלח (לשון עבר) - לא בטל; הרי הוא חרס - בטל;
בטל (בלי "הוא") תיקו (רש"י - אולי לשעבר משמע)
אביי - מהני ביטול לשליח מתנה [הולך לאו כזכי]
ר"נ (להל') - חוזר ומגרש בו [רק ביטול השליחות, ואין דיבור מבטל גט], ורב ששת חולק
ביטול בב"ד - לר"נ (להל') בפני ב' [נמי "ב"ד" (לרש"י - אודועי בעלמא)], לרב ששת בפני ג'
תקנת ר"ג - ר' יוחנן - תקנת ממזרים [כר"נ - ואין לב' קול]
ר"ל - תקנת עגונות [כרב ששת ויש קול]
בדיעבד - לרבי (ור"נ ולהל') בטל,
לרשב"ג (ור' אבא ור' יאשיה) לא בטל [כח ב"ד יפה - אפקעינהו (רש"י - ע"מ כן קידשה, רבותי -
קיחה קיחה מדרבנן)]
אמר לעשרה כתבו - רבי (להל') - יבטל זה שלא בפני זה (לרש"י אפי' לכתחלה),
רשב"ג - זה בפני זה [מח' בעדות שבטלה מקצתה אי בטלה כולה והם לא יודעים (רש"י - תקנת ר"ג
דאינו מבוטל), אין כח לבטלו אלא בפני כולן (נ"מ ב"כולכם", אמר לשנים)]
לת"ק דר"י בן קרח עדי חתימה לא מצטרפי כשאמר לזה שלא בפני זה
לר"נ - מה כח ב"ד יפה בממונא (אפוטרופוס) ולא באיסורא (ביטול שליח - אשת איש)
גילוי דעת שאינו רוצה שליח - לאביי (להל') אינו בטל, לרבא בטל חוץ מגילוי דעת שרצה תנאי
המפריע לגט

גמ' לד: - לו.

תיקן ר"ג לכתוב כל שום שיש לו ולה (לרש"י - בה"ג - לשון זה)
רב אשי - כשאתחזק בתרי שמי, ויכתוב שם העיקר קודם
תיקן ר"ג שאלמנה ובגט יבמין (לרש"י - מהזקוק) נפרעת ע"י נדר ליתומים [רש"י - עונש שבועה מרובה, מורה
היתר דקטרחא ליתומים/לאחי בעלה הראשון]
אבל נשבעת: 1) בגרושה, 2) שלא בב"ד (רש"י - אין כ"כ עונש) לשמואל,
3) בקופצת ונשבעה אפילו לרב
ניסת - רב הונא - אין מדירין [בעל יפר], ר"נ - מדירין ברבים [כמ"ד אין לו הפרה והתרה]
ר"פ - צריך לפרט נדרו לחכם [שמא נדר על איסור]
ר"נ - א"צ [יגייז דיבורו וחכם יתיר]
אפי' למ"ד נדר ברבים יפר אבל לא על דעת רבים (לרש"י - על דעתינו) חוץ מלצורך מצוה

גמ' לו. - לז:

תיקן ר"ג ע"ח על גט - לר"א דלמא ימותו ע"מ; לר"מ שיפרשו שמוותיהן חוץ מרבנן דבקיאי סימנייהו
הלל תיקן פרוסבול (רש"י - מסירת שטרות וב"ד מפיקעין ממונו)
אביי - בשמיטת כספים בזה"ז מדרבנן [רבי - היקש לשמיטת קרקע, ושב ואל תעשה]
רבא - (לרש"י - אפי' למ"ד דאור') הפקר ב"ד הפקר [יחרם כל רכושו, ראשי אבות - דמנחילין
כרצונם]
ספק אם אפשר לבטל תקנת הלל - לדריה או לעולם
צריך ב"ד כר' אמי ורב אסי, מסירת מילים מספיק

קרקע ללוה [רש"י - מלתא דשכיחא]

אפי' כל שהוא [חוזר וגובה (קטינא דאביי)], עציץ נקוב [לא פלוג],
רב יהודה - אפי' שאילת מקום, אפי' יש קרקע לערב או להחייב לו (ר' נתן)
היה לי ואבד - לת"ק דברייתא אינו נאמן, וחכמים חולקים [לא שביק היתירא]

{ עלובה כלה שזינתה - ועדיין חביבותא ; הנעלבים וכו' ושמחין ביסורין כצאת השמש בגבורתו }

אינו משמט : (1) מסר שטרותיו לב"ד [לרש"י - הפקר ב"ד אין לא יגוש],

(2) יתומין [נשיאים אביהן (רש"י - כמסורין לב"ד)],

(3) שטר עם אחריות נכסים לר' יוחנן ור"ל [כגבוי - ב"ש], לרב ושמואל משמט,

(4) מלוה על המשכון [דתפס לר' - דבע"ח קונה משכון (לרש"י - ואינו נוגשו - כגבוי)],

(5) כ"ט : - עיכוב מתנות לחוב כהן ועני

"משמט אני" "אעפ"כ" - רבה - ותלי ליה (רש"י - מכריחו לומר מתנה אני נותן)

רש"י לו.

לרש"י - מח' ת"כ וירושלמי אם יש שביעית בלי יובל נוהג - לענין זריעה וחרישה

לרש"י - בבית שני לא נהגו יובל

גמ' לז : - לט :

פודה עבד כנעני לפני יאוש -

אביי : ת"ק - לשום בן חורין - בן חורין [דלמא ממנעי ולא פרקי]

רשב"ג - עדיין עבד לראשון [מצוה לפדותו] ואחר יאוש בן חורין

רבא : ת"ק - לאחר יאוש לשם עבד - לרבו ב' (לרש"י - קונה מע"י בכסף מגוי וגופו בטבילה),

לבן חורין - בן חורין

רשב"ג - לבן חורין - עבד לראשון [חזקי' - שלא יפיל עצמו לגייסות] חוץ מבורח מגייסות

לעבד - לרש"י - לרבו ראשון

גוי קונה ישראל בכסף [או לעקר - מכסף מקנתו], ובחזקה (לרש"י - בחזקת יאוש - הלבישו הנעילו וכו')
[וישב ממנו שבי]

גוי קונה עבד בכסף [ק"ו מקנין ישראל], ובחזקה [עמון ומואב טהרו בסיחון]

אין גוף הגוי קנוי לגוי [מהם תקנו - ולא זמ"ז]

מפקיר עבדו או יאוש (רש"י - הוי הפקר) - שמואל - א"צ גט שחרור [עבד איש - שרשות רבו עליו]

רבינא, ר' יוחנן, רב, רבי - צריך [לה לה - בשטר], חוץ מגר שמת [לה לה מאשה]

ל"ק דאמימר מ. - אין תקנה (לרש"י - לשום אשה) [לא מצי למקני איסורא]

ולאבא שאול קטן נשאר עבד

מותר לשחרר עבד כנעני : (1) לר' ישמעאל [לעולם בהם תעבדו - רשות] (ור"ע חולק),

(2) כדי שבני העיר יפדה, (3) שיזלזל בעיני גוי, (4) לרבינא - הפקות בשפחה,

(5) אף לאביי בחציה בת חורין [לא חזין], (6) מצוה (דריבם),

(7) ר' יוחנן - עבד שברח מבית אסורים, (8) מצוה לקיים דברי המת שישחררו,

(9) חצי בן חורין [מצוה רבה (לשבת יצרה)]

{ יורדים מנכסיהם - משחררים עבדים, סיירי נכסיהם בשבת, סעודה בשעת דרשה }

המקדיש עבדו - רבה אמר רב - יצא לחירות [עם קדוש קאמר] (וצריך גט שחרור)

רב יוסף אמר רב - לא יצא [דלמא לדמי קאמר ; לת"ק דרבי, לברייתא דמועלין (בסמוך), ר"מ - קדוש

לימכר (ר"מ - אינו מוציא דבריו לבטלה)]

ת"ק - עבד הקדש אין גזבר משחרר או מוכר לעצמו (לרש"י - רק הקדש לימכר) אלא מוכר לאחרים

לרבי - מותר למוכרו לעצמו (רש"י - דרך מקח ולא דרך פדיון)

המקדיש עבדו לרשב"ג מועלין בשערו [כגוזז], ות"ק חולק [אפי' לר"מ (כבצורות) - משבח]

גר שמת - ת"ק ור' יוחנן להל' - עבדיו בני חורין, אבא שאול ור' יהושע בן לוי - רק גדולים

רש"י לח :

לרבה אמר רב - כיון דשייך בגופו לשון "קדושה" לא אמרינן לדמי קאמר,
ואפי' פירש "קדוש לימכר" הוי בן חורין (כמתפיס תמימים)

גמ' לט: - מ:

רבי, להל' - עבד יוצא בפדיון [היקש לשטר], חליפין [ככסף]
ר"ש בשם ר"ע - צריך אף שטר לאיסור [כי לא חופשה]

סימן ששיחררו: השיא עבדו לבת חורין, רבו הניחו תפילין, כתב שטר אירוסין לשפחתו
ולא: בלזה ממנו, אפוטרופוס, תפילין בעצמו, קרא ג' פסוקים

צאי בו והתקדשי בו - לר"מ מקודשת [הרי את מקודשת = לשון שחרור (ראויה להתקדש)]

לל"ב דאמימר - מפקיר עבד וּמַת אין תקנה [בנים לא ירשי איסורא]

להחולקין - א"צ [לר' יוחנן - כאשה]

רבינא ורב דימי (להל') - כופין יורשים לכתוב [יורשין איסורא]

הקנה חצי עבד לקטן - מעמידין אפוטרופוס, מקריש זוזי לקטן, וכותב גט שחרור (לרש"י - הקטן
[פעוטות יכולין למכור])

כתב אעשנו בן חורין או אתננה שדה זו לפלוני - לרבי/ר"מ קנה, לחכמים לא קנה

עבד שטוען "לא עשאני בן חורין" - אינו נאמן [שמא זיכה ע"י אחר],
"לא כתב לי ולא נתן לי" - נאמן [הודאת בע"ד] (וביורש משלשין הפירות)

רש"י מ. - מ:

לרש"י הפקר אוסרתו בשפחה

האומר עשיתי, הרי הוא, אעשנו בן חורין - אפי' ממון לא פקע, וי"מ חולקין

גמ' מ: - מ.ב.

עבד אפותיקי - רב - שיחררו הראשון (מפקיע משיעבוד) שני כותב גט משום תיקון עולם,

לת"ק עבד כותב שט"ח, לרשב"ג - הראשון [מח' אי מזיק שיעבוד חבירו חייב]

עולא - שיחרר השני - כופין הראשון לשחררו משום תיקון עולם דיצא עליו שם בן חורין,

לת"ק עבד כותב שט"ח על העודף מהחוב, לרשב"ג - השני [מח' בהיזק שאינו ניכר]

מכר שדה אפותיקי - גובה משאר נכסים (חוץ מלא יהא פרעון אלא מזו),

לרשב"ג אינו מוכר אפותיקי לכתובה [אין דרכה לחזור אחר ב"ד (רש"י - אחריות דוקא על זו וע"מ כן

[ניסת])

הודו ב"ה דכופין לשחרר חצי עבד [לשבת יצרה] אבל לא של יתומים קטנים או שפחה שאינה

בהפקרות (אלא לר"י בן ברוקה [פו"ר])

משחרר חצי עבדו בשטר - לרבי קנה [היקש לכסף [והפדה לא נפדתה]]

לרבנן לא קנה [לה לה מאשה] חוץ: מאחד מב' שותפין, לרבה מכר ושיחרר,

נתן כולו לשנים בב"א בב' שטרות [אין גט א' לב'] (ומשחררים זא"ז) אבל לא [לרש"י - דנתן

אותה לשניהם]

רב יוסף - מח' אף בכסף [אי דברה תורה כלשון בני"א] (ורבה חולק)

גמ' סוף מ.ב. - מג:

היזק חצי עבד - יום רבו לרבו, יום עצמו לעצמו

לרבא אדם החובל וסופו לחזור אין נזק אלא שְׁבֵת של כל יום, ושור פטור (לאביי יש נזק)

מכליא קרנא (כופר) - למשנה ראשונה, למ"א ספק

ספק אם יש למעוכב גט שחרור קנס, חבלה, תרומה

מעוכב גט שחרור: מקדיש, מפקיר, חציו ב"ח, היצא בשן ועין לר"ש ר"א ור"ע (ור"מ ור"ט

חולקין), נתערבו ולדות, מכר לגוי או לחו"ל

להל' - שן ועין א"צ גט שחרור, שאר אברים צריך [מדרש חכמים]

מכר עבד לקנס לבד ספק אי נחשב דבר שלא בא לעולם

חצי עבד שקידש ישראלי - ספק

חציה שפחה לישראל - רב ששת ורבא - אינה מקודשת [כחצי אשה]

לרב חסדא ורבה ב"ר הונא - מקודשת [לא שייר]

ר' יוסף בר חמא בשם ר"נ - פקעו קידושין ראשון בשחרור [רש"י - כקטן שנולד]

ר' זירא בשם ר"נ - גמרו קידושין ראשון [לא יומתו כי לא חופשה]

גמ' מג: - מה.

מוכר עבד לגוי או לגר תושב יוצא לחירות וצריך גט שחרור או אוננו (כשתברח אין לי עסק בך)

וכן במשעבד העבד לחובו מעכשיו ואף גופו אם לא יפרע בזמן [לרש"י - מזלזל בתק"ח]

וכן בלא פרע בזמן אע"פ שעדיין לא משכנו

ולא בגבאו שלא מרצונו אא"כ הו"ל לפייס, ולא בנו אחריו

ספק - לל' יום, חוץ ממלאכתו, חוץ מן המצות, חוץ משבתות ויו"ט; מח' למומר או לכותי

אריס, חוכר, משכון שדה של גוי פטור ממעשר (למ"ד יש קנין)

גוי שאנס ביתו ועבדו - דמיו מותרין, וכותב שטר בערכאות [כמציל מידם]

ר' יהושע ב"ל - מוכר עבדו/בהמה גסה לגוי - קונסו לפדותו עד עשרה/מאה בדמיו - וספק אי לאו

דוקא [לרש"י - אולי פחות]

אין קונסין בנו: צרם אוזן בכור, מכוון מלאכתו במועד, מכר עבד לגוי, זריעת שדה שהטיבה בשביעית,

מטמא [לא שמיה היזק]

מוכרו לחו"ל צריך גט מרבו שני [חורא גנב, קנסינן היכא דאיכא איסורא]

רשב"ג - כשאמר לאנטוכי שבאנטוכיא (רש"י - ע"מ כן - ואין דעתו לחזור)

או לאנטוכי סתם ויש לו רק אושפיזא בא"י

בן חו"ל נשא בת א"י - עבדה תיקו; עבד שיצא אחר רבו לחו"ל ומכרו שם - תלוי אם דעת רבו לחזור

מוכר שדה ביובל - רב - מכורה ויוצאה, שמואל - אינה מכורה ומעות חוזרין

לא תסגיר עבד אל אדוניו: תנא דברייתא - מז' אומות שקיבל לא לעבוד ע"ז ידור בא"י,

ר' יאשי' - במוכר עבד לחו"ל, רב אחי בר' יאשיה - בעבד שברח מחו"ל לא"י, רבי - בלוקח

עבד ע"מ לשחררו

שחרור עבד: גט, כסף (פדיון), חליפין, שן ועין, הפקר, הקדש, מוכרו לחו"ל,

מוכרו לעכו"ם, אמירת שכיב מרע, גר שמת, בורח מגייסות, חצי עבד - כופין,

נהגו הפקר - כופין, נתערב ולדות

גמ' מה. - מו:

פדיון שבוין או סת"ם רק בכדי דמיהם [תיקון עולם - דוחק הצבור, שלא יתפסו יותר (נ"מ בקרוב)] ועוד

טרפעיך לסת"ם

אין מבריחין שבוין [ת"ק - תיקון עולם לשבוין העתידים, רשב"ג - תקנת השבוין שעמו (נ"מ בשבוי

א"י)]

{ בנות ר"נ (לא צדקניות) נשבו עם רב עיליש }

ס"ת - כתבו מין ישרף; גוי מח' - יגנז [וקשרתם וכתבתם (וכן מומר)], ישרף לר"א [רש"י - סתם מחשבתו

לע"ז], קורין - לרשב"ג בגר שחזר לסורו מיראה [לשמה]

נמצא ביד מין יגנז; ביד גוי - מח' אם יגנז או קורין [לרש"י - ספק ספיקא]

לא יחזיר - גירש משום שם רע או נדרה [משום קלקולא (לרש"י - יודע שאסור להחזירה וגמר בלבו לגרשה

ולכן אינו נאמן לבטל הגט), קנס שלא יהו פרוצות] (נ"מ - אם אמר, או צריך לומר "משום נדר") -

ר"י - דוקא ידעו רבים, ר"מ - דוקא הצריך חכם [רוצה שתתבזה אשתו להתיר ויקלקל הגט],

ר' אלעזר - אפי' א"צ חכם [יקלקל - לא ידעתי שאפשר להפר, וגזרו צריך אטו א"צ]

לר"י - אין הפרה בהודר ברבים (מח' ג', י') [כי נשבעו להם נשיאי העדה]

נדר הוא - מותר להחזירה

גירשה משום איילונות לר"י לא יחזיר [קלקולא] וכשיש לה בן מ"מ אין לה כתובה
לחכמים יחזיר [הו"א - לא חייש לקלקול, לא כפל תנאו אין קלקול]
לשמואל איפוך

גמ' מו: - מח:

מוכר עצמו לגוי ג"פ אין פודין (חוץ מפיקו"נ), ופודין בניו אחר מיתתו [שלא יוטמעו]
מוכר שדה לגוי - קונה ממנו ביכורים [תיקון עולם (לרבה מדאו') (לרש"י - קנס למוכר)]
{ ר"ל הרג לודאי, כריסי כרי, עזבו לאחרים חילם - קבא דמוריקא }
קנין גוי בא"י - רבה - לא למעשר [לי הארץ] חוץ: מסוריא למ"ד לאו כיבוש, מירוח גוי [דיגונך]
כן לחפור [והארץ נתן לבני אדם]
ר' אלעזר - מפקיע ממעשר [דגנך] ולא לחפור [לה' הארץ]
לא הפקיר ישראל לקט שכחה ופאה אדעתא דעכו"ם
שותפות ישראל וגוי בסוריא - רבי - טבל וחולין מעורבין זב"ז (לרש"י - כל חטה ויפריש מיניה וביה),
רשב"ג - יש ברירה
ר' יוחנן - קנין פירות כקנין הגוף [ולביתך - ביכורי אשתו]
ר"ל - לאו כקנין הגוף [שני תבואות] חוץ: מביכורי אשתו [ולביתך], ממכר בזמן יובל ראשון [לא
סמכא דעתיה]
הקדיש שדה מקנה ואח"כ יורשו - ר"י ור"ש - כשדה אחוזה ומתחלקת לכהנים [אשר לא משדה
אחוזתו] (לר"מ - כשדה מקנה וחוזרת לבעלים)
ירש ואח"כ הקדיש א"צ קרא [ק"פ לאו כקנין הגוף, משדה], ר"מ - צריך קרא
פי שנים בשדה החוזרת לאביו ביובל [לאו כקנין הגוף]
אב"י - בעל בנכסי אשתו צריך הרשאה לדון עליו ולא על פירות [כר"ל]

פ"ו האומר

גמ' סב: - סג:

עשתה שליח לקבלה, והבעל אומר הולך - למ"ד הולך כזכי הוא לא יכול לחזור, למ"ד הולך לאו כזכי עקריה משליחותו ושויה שליח להולכה

בעל שאמר התקבל גט זה - כוונתו לשליח להולכה

נקבה להולכה וזכר לקבלה מהני

עשתה להולכה והשליח אמר לבעל לקבלה, והבעל אמר הילך כמה שאמרה - אינו שליח [אדיבורא דשליח סמך, השליח עקר שליחותו משום טירחא] ואם אמר הבעל הולך ותן לה - הוי שליח להולכה לר' נתן (אבל הילך ותן כזכי), ולרבי לא [הולך כזכי] אא"כ פירש

קטנה שעשתה שליח לקבלה - הבעל יודע שאינו שליח ונתן לו לשם הולכה

רב מסתפק אם הולך כזכי וספק איסורא לחומרא - וחולצת

רב - אין האשה עושה שליח לקבלה מאת שליח להולכה [בזיון דבעל, אטו חצרה הבאה לאחר מכאן (לרש"י כד. - חצר חברו כשליח להולכה)]

ורב חנינא חולק, לר' אמי חוץ מעשתה שהוא עצמו יהיה לקבלה [לא חזרה שליחות אצל הבעל (רש"י - ניתק משליחות הראשון - ואינו ראוי לחזור לשולחו)] וספק בגמ' להל'

כתבו ותנו - עשו שליחותן - רב - אפי' טעו בשם, רבה - בגט כשר שאבד, לר"נ - כותבין אפי' ק' פעמים וספק בתנו לשליח ושליח אבד

גמ' סד. - סד:

שליח לקבלה בעי עדים אמינוי אם אין גט שלם בידו (דלא יכול לומר דהימני' הבעל) ועל הקבלה [עדי מסירה כרתין] וקריעה (בשעת גזרה)

בעל אומר לפקדון ושליש אומר לשליח לקבלה - רב הונא - בעל נאמן (כששלשתן בעיר) [אי לגירושן היה נותן לה] חוץ מאמרה לגירושין [מיגו דנתת לן] רב חסדא - שליש נאמן [הימניה] (לרש"י - מיגו דבידו לגרשה) [[אא"כ לאו בידו]

בעל ושליח אמרו שמסרו גט לגירושין, והיא אומרת דנתן לי ואבד - ר' יוחנן - אינם נאמנים [בעל לא נתן בעצמו, אין הגט ביד השליש, האשה מעיזה כשיש מסייע, אין חזקה שעושה שליחותו לקולא]

רש"י סד.

אין נאמנות לשליש עם גט קרוע - לרש"י - דאין מיגו - אין בידו לגרש

גמ' סד: - סה.

גט לנערה המאורסה - ת"ק - היא ואביה, ר"י - רק אביה [במקום אביה ידה לאו כלום]

קטנה מתגרשת אם יכולה לשמור גיטה - מבחנת בין גיטה ודבר אחר [ושלחה - ואינה חוזרת] ואם לאו אינה מתגרשת (לרש"י - אפי' ע"י אביה דהיא שוטה)

קטן שנוטל חפץ ומחזירו לאחר שעה כשתובעו -

רב יהודה א"ר אסי - יכול לזכות אף לאחרים (לרש"י - מדרבנן)

רב חסדא לשמואל - לעצמו ולא לאחרים חוץ: משיתופי מבואות דרבנן דאין לה עיקר מה"ת, מחילול מע"ש דרבנן לאחרים

רבא - צרור וזורקו אגוז ונוטלו - זוכה לעצמו, מתקדשת למיאון פעוטות (לרש"י - בן ו' עד ח') - מוכרים וקונים מטלטלין, מתגרשת עונת נדרים - חולצת (לרש"י - בת י"א) למכור קרקעות אביו - בן כ', ר"נ - י"ח

תן גט במקום פלוני - מעכב, [מראה מקום דבע"כ מתגרשת]
התקבל גיטי במקום פלוני - לת"ק מעכב, לר"א לא

רש"י סה.

אין חומש על מע"ש של אחרים אם קונהו מחבירו

גמ' סה. - סו.

התקבל לי גיטי - אסורה בתרומה מיד [דלמא פוגע מיד בבעל],
"במקום פלוני" - לרבנן דר"א - כשיגיע

עירב לי בתמרים ועירב בגרוגרות - מח' אי עירובו עירוב [תלוי ברבנן ור"א אי מקפיד, בשלו או בחבירו
(רש"י - שלו אינו מקפיד, חבירו נתן רשות רק לתמרים)]

הבעל צריך לצוות בלשון גירושין, ולא: בלשון פרנסה, עשו לה כ... פטורה בא"י, פטורה בבבל; וספק
בהוציא, עזובה, התירוה, הניחוה, הועילו לה

צריך כתבו ותנו חוץ מיוצא בקולר, לשיירא, המפיל עצמו מגג, ר"ש שזורי - מסוכן,
רב הונא - וכן במתנה

מתנת שכיב מרע במקצת נכסיו בעי קנין חוץ ממצוה מחמת מיתה

תדב"ר ישמעאל - במסוכן כותבין ונותנין אע"פ שאין מכירין אם זהו שפירש שמו

ר"נ - לא משוי איניש בן שליח במקום אב, ורב פפי (רבא להל') חולק

רש"י סו.

"תן זוזי מחמרא" - יין ודמיו - שכל היין באחריות שאם אמר "יין" והחמיץ יפסיד

גמ' סו: - סז.

"תנו" לשנים = כתבו ותנו,

"תנו" לג' - ר"מ ור"ע - עשאו ב"ד להגיד לאחרים, ר' יוסי - הם יכתבו

אמר לשנים "כתבו ותנו" - ספק אם דוקא הם צריכים לכתבו, או רק לחתום

לר' יוסי מילי לא מימסרן לשליח אפי' באומר אמרו, שמואל - להל' אומר אמרו מהני

אמר לב' "אמרו לסופר לכתוב ולפלוני ופלוני לחתום" - כשר ולא תעשה כן [שמא תשכור עדים להגיד
בשם בעלה (מעשה לא עבדי בשקר (רש"י - לחתום, להעיד) אבל דיבור עבדי)

"אמרו לסופר לכתוב ואתם חתומו" כשר - ר"ח, ר"נ, רבה - ולא תעשה כן [רש"י - אטו הנ"ל], רבה
בב"ח, רב ששת, רב יוסף - ותעשה

{ ר"מ חכם וסופר, ר"י חכם לכשירצה, ר"ט גל של אגוזין, ר' ישמעאל חנות מיוזנת, ר"ע אוצר בלום, ר'
יוחנן ב"נ קופת הרוכלים, ראב"ע קופה של בשמים, משנת ראב"י קב ונקי, ר' יוסי נמוקו עמו,
ר"ש טוחן הרבה ומוציא קימעה - מדותי תרומות מתרומות מידותיו של ר"ע }

אמר לעשרה "כתבו ותנו" - א' כותב וב' חותמין

"כולכם כתובו" - א' כותב במעמד כולן, וכולם חותמין לעיכובא

(ותקנת אמוראים שלא יאמר כך)

"הוליכו" - א' מוליך, "כולכם הוליכו" - כולן ילכו עם המוליך

"א' ב' ג' ד' כתובו" - נ"מ בין מנה כולם למנה מקציהו [מח' איזה כ"כולכם"]

פ"ז מי שאחזו

גמ' סז: - עב.

{ רפואות, גדולה מלאכה שמחממת; עבדי דריש גלותא צערו רב עמרם חסידא ורב ששת; כבישת אשמדאי כדי לתפוס שמיר לאבני מקדש, שלמה מלך והדיוט (ומלך - מח); רפואות ולחשים, פת שחרית מעלי לכל הגוף; מקיז דם, דברים המכחישין }

אמר כתבו גט ואחזו קורדייקוס - ר"ל - כותבין לאלתר [כישן - סם רפואתו בידינו]
ר' יוחנן - רק כשישתפה [כשוטה] אבל מצולב ושחוט לאלתר [דעתו צלולה]
אדם שחוט (ב' סימנים) = חי וסופו למות ואין השוחט גולה [שמא הרוח בלבלתו, פרכוסו קירב מיתתו]

נשתתק - "נכתוב גט?" והרכין - בודקין אותו ג"פ
ר"נ - חד לאו וב' הן וכו', דב"ר ישמעאל - אם רוצה פירי של קיץ בחורף
רב כהנא - רב - חרש שאינו מדבר (רש"י - ופיקח בשעת קידושין) שיכול לדבר מתוך הכתב יכול לגרש (כרשב"ג, ורבנן דברייתא חולקין בגט)

אין חיוב קרבן שבועת העדות לאלם [אם לא יגיד - ואינו יכול]
אין חסרון מפי כתבם בעדות אשה [הקילו], לירושת בכור (לרש"י - להשותו לפשוט)
חרש מעיקרו לא יכול לגרש יבמה שנפלה מאחיו פיקח, אבל יכול בנפלה מחרש [כשם שכניסתה ברמיזה]

ר' יצחק - אשה שוטה מדרבנן אינה מתגרשת [שלא ינהגו בה מנהג הפקר]
לר"מ דמילי מימסרן - "כתובו" - הם דוקא, "תנו" (רש"י - בלי כתבו) לג' - יכולין לומר לאחרים. ור' יוסי חולק - ואפי' באומר אמרו

רש"י עא. - עא:

שטר שחתמו ביומו לא דמי למפי כתבם דאורחי' להכי
"כתבו" - מקפיד שלא יאמרו לאחר דבוש שאינו יודע לכתוב
מילי מימסרן לשליח - דרך ארץ הוא לעשות שליח דברים

גמ' עב. - עג.

"אם מתי" לרבנן פסול, לר' יוסי (להל') בין בע"פ בין בשטר כשר [זמנו של גט מוכיח (רש"י - כמהיום)],
וספק לרב הונא לל"ק באומר בע"פ אם הל' כר' יוסי
"מהיום אם מתי" כשר,
"מהיום ולאחר מיתה" - ספק גט [ספק אי תנאי או חזרה], ולרבי כשר [תנאי]

לר' יוסי - "לאחר מיתה" = מהיום ולאחר מיתה
"מהיום אם מתי מחולי זה" ועמד וחלה ומת - אומדין איך מת, לרב הונא - דוקא בניתק מחולי לחולי
רב הונא - גט שכ"מ אם עמד חוזר ממילא - לרש"י - אפי' לא התנה "אם מתי" [סתם אדעתא דמיתה]
רבה ורבא - אינו חוזר [יאמרו יש גט לאחר מיתה ואפקעינהו (לרש"י - שלא יאמרו לא הוי גט עד שמת)]
אונס דלא שכיח לא אסיק אדעתא

גמ' עג. - עד.

מהיום אם מתי - לא תתייחד עמו [לרש"י - שמא יבעול לשם קידושין, איסור יחוד עם פנויה] גם בפני שפחתה [לבה גס בה]
ר"נ אמר רבה בר אבוא - ואם ראוה שנבעלה חוששין לקידושין לב"ה
ואם (רש"י - אח"כ) נתן לה כספים - לת"ק חוששין לזנות, לר' יוסי בר"י - לקידושין
אביי - ראוה שנבעלה (בלי כסף) - ת"ק - זנות לכו"ע, ריב"ז - חוששין לקידושין לב"ה

רבא - ראוה - ת"ק - זנות, ריבר"י - קידושין,
לא ראוה - ת"ק - לא חיישין, ריבר"י - חיישין לקידושין לב"ה

בימים בין גט למיתה (לרש"י - בגט "מעת שאני בעולם")
ר"י - כאשר איש דאינה מגורשת עד סמוך למיתה
ר' יוסי - ספק מגורשת (לרש"י - כל שעה ספק סמוך למיתה ואין בריה) ובאשם תלוי
ובעלה חייב במזונותיה, אבל לר' יוסי בברייתא פטור
ואם לא מת מהחולי - איגלאי דלאו גט הוא ובחטאת
ר"מ - מגורשת משעת נתינה אא"כ לא מת - דאז היתה ודאי אשת איש ובחטאת
ר' זירא - "מגורשת ואינה מגורשת" - חייב בעלה במזונותיה

גמ' עד. - עה.

ע"מ שתתני לי מאתים זוז בגט, שאתן לך בקידושין - רב הונא - תנאי הוא [כרבי ע"מ כמעכשיו]
ולרשב"ג מותר לתת אפי' ליורשים [ל"י" = ואפי' ליורשין]
רב יהודה - לכשתתן [לרבנן דרבי על מנת לא כמעכשיו]
ר' יוחנן - לכו"ע ע"מ כמעכשיו, ולרבי גם מהיום ולאחר מיתה (ולרבנן ספק תנאי או חזרה)
ע"מ שתתני לי אצטליתי - ת"ק (להל') - דוקא, רשב"ג - אף דמיה (כמעשה בצידן) (לאביי - דוקא
באינה בעין)

ע"מ שתתני ומחל - אינה מגורשת [לציעורה קמכוין ולא ציערה]
אמר לאריס "תשקה השדה יותר ואשלם יותר" ואתא מטרא - רב יוסף - לא מקבל,
רבה - כן [כיוון להרווחה - וא"צ]

מח' רבא ור"פ (ב' לשונות) אי נתינה בפניו בע"כ הויה נתינה,
ושלא בפניו לכו"ע לא - חוץ מתקנת הלל ביום אחרון של שנת בתי ערי חומה

גמ' עה. - עו.

גט ע"מ שתחזירי הנייר כשר [לרב חסדא - כרשב"ג דיכולה לפייסו בדמי, לר"מ דלא כתנאי בני גר
וראובן (צריך כפול והן קודם ללאו, תנאי קודם למעשה, תנאי בזה ומעשה בדבר אחר), ע"מ
כמעכשיו]
גט שכ"מ - אם לא מתי לא יהא גט, אם מתי - כן, אם לא - לא [לא מקדים פורענות וגם הן קודם ללאו]
ע"מ שתניקי בני ומת הבן תוך כ"ד (לת"ק)/י"ח (לר"י) חודש - כשר,
ע"מ שתניקי ב' שנים ומת - לת"ק פסול [לרש"י - מדפירש - למימר אפי' מת], לרשב"ג כשר [אין
עיקוב ממנה]
בלי מת - צריך להניק כ"ד/י"ח חודש, חוץ: רב חסדא לרשב"ג מספיק יום א', ממפרש פחות, לרב
אשי אפי' סתם = יום א' בתוך ב' שנים (איתותב)
ב' לשונות ברשב"ג אי בעינן תנאי כפול או לא [אם יש ב' כתובין הבאין כאחד]
בפני שנים "ע"מ שתתני 200", ובפני אחרים "300" - ביטל תנאי הראשון
בפני ב' "ע"מ שתשמש אבי", ובפני אחרים "שתתני 200" = או או, ואין א' מכל זוג מצטרפין

גמ' עו: - עז.

גט כששתהה שלא בפניך ל' יום - ר' יוחנן - אין חוששין ליחוד (= גט ישן) וכשיתקיים ה"ז גט
וחיישין לפיוס (לרש"י - שנתחד עמה ויערער הבעל "שפייסתי") אא"כ אומר נאמנת עלי לומר לא
פייסתי

אם לו באתי עד י"ב חודש ומת - למשנתנו פסול,
לרבי יהודה נשיאה כר' יוסי - כשר [זמן השטר = מעכשיו]
מעכשיו אם לא באתי עד י"ב חודש ומת - ספק אם מותרת מיד או לאחר י"ב חודש
לכשתצא חמה = לכי תצא (לרש"י - אפי' לר' יוסי דפי' לכשתצא ולא מעכשיו)
"אם לא באתי עד שנה כתבו ותנו" - לא יכתוב עד אח"כ,

"כתבו ותנו אם לא באתי" - לר' יוסי יכול לכתוב מיד נהו"א - יכול לכתוב על תנאי, מדשינה הכי
קאמר "כתבו עכשיו"

"לאחר שבוע" - תמתינ שנה שמינית, לאחר שנה = עוד חודש, לאחר חודש = עוד שבת, לאחר שבת =
יום א', ב', ג'
לרבי - לאחר הרגל = ג' יום (דלא כהל')

רש"י עו:

אם אשה בדרך ל' יום מיום שאצא - התנאי רק על מהלך הראשון ולא בקיימו אח"כ

פ"ח הזורק

גמ' עז. - עז.

חצר (רש"י - נכסי מלוג) שלה כידה [ונתן] - ר' אלעזר - בכותב לה דין ודברים אין לי בנכסיך בעודה ארוסה [א"א בתק"ח] (רש"י - או לשון מתנה בנשואה), רבא - גיטה וחצרה באין כאחד לעולא - דוקא עומדת בצד חצרה (גמ' ב"מ בגט דחוב לה), לר' אושעיא - משתמרת לדעתה [מח' אי חצר משום יד או שליחות, אי כידה - דסמוכה או דמשתמרת לדעתה]

חד מקום משאיל לה הבעל לקנות הגט ולא ב' מקומות (פיסלא (חתיכת עץ) - ד"א על ד"א, או גבוה י"ט, או יש שם לווי) חוץ משני גגין סמוכין (רש"י - ואין תשמיש רגיל בהן) [לא קפדי]

מטה שלה גבוה י"ט בביתו קונה [אמקום כרעי לא קפדי (רש"י - בגבוה)] (לרש"י - לא חשיב האויר רשות מוכר לבטל רשות הכלי)

חיקה או קלתה בביתו קונה - כמ"ד כליו דלוקח קונה, בקלתה תלויה בה, קשורה, בין ירכותיה, במוכר קלתות - אינו מקפיד, ר' יוחנן - מקום חיקה וקלתה אינו מקפיד

עקם מתניו להקריב גט בחגורתו הוי נתינה

צריך לומר "הא גיטך" - רבי, משנתנו - אפי' לאחר שבא לידה, ר"ש בן אלעזר - דוקא בשעת נתינה עבדה ישן כפות ומשמרתו = חצרה

רש"י עז. - עז:

מה שקנתה אשה קנה בעלה - לפירות להשתמש בה = לא נפיק מידיו

אסור לטלטל גט בשבת

גמ' עז. - עט:

רב - זרק גט בד"א שלה ברה"ר מגורשת, שניהן בד"א - רק אם היא קדים, מחצה בד"א שלו לא [אגיד גבי']

ר' יוחנן - רק היא יכולה לשומרה מגורשת אפי' תוך ק' אמה, שניהן יכולין או אין יכולין - ספק שמואל - רק כדי שתשוח ותטלנו מגורשת ולהל' מחמירים דוקא לידה

דין קרוב לה דוקא בגט [בעל כרחה], קידושין [ויצאה והיתה], "זרוק לי חובי בתורת גיטין"

משיחה בידו שיכול לנתקו אינה מגורשת, ידה קטפרס אינה מגורשת אא"כ יפול בד"א שלה, וספק באויר דד"א

לאויר גגה מגורשת - כשיש מעקה, לבוד לגג, מגגו לאויר חצרה - במחיצות החצר עודפות [מינטר (רש"י - סופו לנוח)]

נמחק דרך עלייה באויר חצרה אינה מגורשת [מעיקרא לא למינח קאי], נשרף בדליקה קודמת אינה מגורשת [מעיקרא לשריפה]

חצר פנימית שלה ומחיצות החיצונה עודפות - באויר מחיצות עליונות (ומשתמר מפני בני החיצונה) מגורשת [משועבדות לה וקנוי לה]

אבל לא בקופות [לא נח (לרש"י - כלי להניח ולא לשמור)] (לרש"י אויר כלי אינו קונה)

גט ישן (יחוד אחר כתיבה) לב"ש כשר, לב"ה פסול [יאמרו גיטה קודם לבנה]

ב' לשונות בשמואל בדיעבד אם תינשא לכתחלה

גמ' עט: - פ:

תצא מזה ומזה (לרש"י - מדאו' אינו גט וגט משני שלא יאמרו שהיה גט גמור)

וכל הדרכים בה (קנסינן כל זכויות בעל ואשה):

(1) כתב לשום מלכות אחרת, (2) לבנין או חורבן הבית,

(3) טעה במזרח - מערב, בשם, בעיר שדר,

(4) צרות ערוה/יבמה שנמצאת איילונית,
 (5) החליף שובר וגט (לר"א דוקא לאלתר (שמואל - שעוסקין בענין גירושיה,
 ר' אדא ב"א - שלא נישאת)),
 (6) גט שקשריו מרובה מעדיו [אטו אמר כולכם חתומים]
 והולד ממזר מזה ומזה (שינוי מלכות לר"מ דשינה מטבע חכמים - ממזר, יבמה לשוק כר"ע דיש
 ממזר מחייבי לאוין)
 לחכמים דר"מ לשם סנטר שבעיר כשר לכתחלה, מלכות אחרת לרש"י הולד כשר, (פו:) גט קרח
 הולד כשר, ומודו לר"מ דשינה שם או עיר הוי ממזר
 לרב המנונא - צרה שזינתה אסורה ליבמה, ללשון א' בגמ' - דוקא נשאה [לרש"י - יאמרו דחלץ לה]

גמ' פא. - פב.

כתב ונמלך, על תנאי - ב"ש - פסלה מכהונה, ב"ה - כשרה
 יצא עליה קול דכתב, במקום דלא מבטלינן קול וקוראים נתינה "כתיבה" - תצא מכהן שנשאה אחר
 מיתת הראשון

יחוד עם גרושתו מן הנשואין לב"ה צריכה גט שני
 [הן הן עדי ביאה, ולר"ש בן אלעזר דוקא בראוה שנבעלה - אין אדם עושה בעילתו זנות]
 בן ננס (ר' אמי להל') - הכל כשרין להשלים חתימה של גט מקושר קרח בא' מקשריו
 ר"ע - רק קרובים ולא שאר פסולין [יאמרו עבד נשתחרר, גזלן עשה תשובה]
 לכו"ע בג' קשרים וב' עדים משלימין רק קרוב [גט מקושר תקנו חכמים בג'], לרב יוסף רק כשר
 אין משלימין ב' קשרים בקרובים [דלמא יקיימו בב' קרובים וכשר א' בלבד]

פ"ט המגרש

גמ' פב. - פג:

משנתנו - הרי את מותרת לכל "חוץ" מפלוני -
ר"א מתיר [והיתה לאיש אחר - התירה רק לאחר, גרושה מאישה - לבד]
וחכמים אוסרים (ורק נפסלה לכהונה) [כריתות - דבר הכורת, כי יקח - ויצאה והיתה - כקודמי
הויה ראשונה - דלא אגידא]
אבל ע"מ שלא תנשאי לכו"ע מגורשת [ככל תנאי]
לר' יוסי בר"י - מח' בע"מ - דלרבנן הוי שיוור בגט, אבל "חוץ" לכו"ע אסור
ר' אבא - וכן מח' בקידושין [ויצאה והיתה] ולר"א יש פטור זיקת ב' יבמין בקדשה חוץ משמעון
אחיו ושמעון קדשה סתם (דאסרה אראובן) ומתו ונפלה ללוי
חוץ מראובן ושמעון וחזר ואמר לראובן ושמעון, לראובן, לשמעון, אף לשמעון - ספק מה כוונתו
"חוץ מפלוני" לר"א פקע משנשאת לאחר, ור"ש ב"א חולק [זה אוסר וזה מתיר?]
ע"מ שלא ... לעולם, כל ימי חייכי - אין זה כריתות
היום אי את אשתי ולמחר כן - לכו"ע מגורשת לעולם [כיון דפסקה פסקה]

גמ' פד. - פה.

גט ע"מ שתנשאי לפלוני - לכתחלה לא תנשא לו [יאמרו נשותיהם נותנין במתנה]
לאחר - אפי' נשאת תצא [צריכה לקיים התנאי - ואין בידה]
ע"מ שתעלי לרקיע - ר"י בן תימא (להל') - ה"ז גט [כמפליגה בדברים (דוחה לצערה)] (ות"ק חולק)
ע"מ שתאכלי חזיר - אביי - גט, רבא - אינו גט [אפשר לאכלה וללקות]
ע"מ שתבעלי לאבא - גט אף לרבא [א"א לה לקיימה]
ע"מ שלא תבעלי לאבא - ה"ז גט [אין חוששין]
אין חסרון מתנה ע"מ שתורה - ר"א בד"ר איקא - כשהיא העוקרת (ורבינא חולק),
רבינא - בשאפשר לא לקיים התנאי ויבטל המעשה
התנה שיוור בגט - יחזור ויתננה [כר"ש ב"א דלא סגי באמירה, אפי' כרבי - כבר זכתה בו ליפסל לכהונה
(בתנאי הראשון)]
כתבו השיור לא מהני מחיקה, לרבא - אפי' אמר לעדים לכותבו ע"מ כך לפני כתיבת התורף (ורב ספרא
חולק)
כתבו ע"מ בגט - ר' זירא - לפני התורף לרבי פסול [אטו "חוץ"] לחכמים כשר,
לאחר התורף לכו"ע כשר
רבא - לפני התורף לכו"ע פסול, לאחר התורף לרבי פסול [אטו לפני] לחכמים כשר
(לרש"י - כתב ע"מ פסול לרבי בכל תנאי ואפי' נתקיים)
חוץ ממי שלא תפסי קידושין - כשר, חוץ מקטן = שיוור [אתי לכלל הויה]
ספק: חוץ מנולדים, בעל אחותה, מזונותיה, שלא כדרכה, הפרה, תרומתה (לרש"י - מאחר), ירושתה,
קידושין בשטר

גמ' פה: - פו:

גט - הרי את מותרת לכל אדם, לעצמך
שטר שחרור - הרי את בת חורין, לעצמך, אין לי עסק בך
לר"י (להל') צריך להוסיף ודן דיהוי ליכי מינאי ספר תירוכין וכו' [ידים שאין מוכיחות שמגרשה בהאי
גט לא הויין ידים]
פסולים דרבנן:
(1) כתב ידו בלי עדים (רש"י - ובלי ע"מ) [רש"י - אטו כתב סופר]
(2) אין זמן [יז. - שלא יחפה על בת אחותו, משום פירות מלוג שימכור]

3) ע"א עם כתב ידו לרב ור' יוחנן / או כתב סופר דאינו מובהק לשמואל (אולי כתב בלי בעל) ולכתחלה לא תנשא, ובדיעבד - לוי, ר' יוחנן, ר' חלפתא - לא תצא, לרב באין עדיין בנים תצא, והולד כשר

גט ישן תנשא לכתחלה, גט קרח, לשם מלכות אחרת, לא אמר בפני נכתב - תצא ולר"מ הולד ממזר דמשנה ממטבע חכמים

לר' אלעזר ע"מ בלבד כרתי וגובה ממשועבדים בין בגט בין בשטרות, וע"ח לתיקון עולם רב, ריב"ל, ר"ל - הל' כר"א בגיטין ולא בשטרות [רש"י - וכתוב בספר וחתום], שמואל - אף בשטרות

משנתנו - גיטין שנתערבו נותן שניהם לשניהם
ר' ירמיה - לר"א דע"מ כרתי פסול [רש"י - אין לשמה מבוררת],
ואביי חולק [א"צ נתינה לשמה אלא כתיבה]

רש"י פו. - פו:

כתב ידו לר"מ דע"ח כרתי - ממזר, גי' רש"י כאן - כתב ידו = חתימת עדים

לרש"י - לרב כתב סופר אפי' מובהק וע"א - ממזר

לרבנן דר"א בע"מ בלבד כשרה לכהונה

גמ' פז. - פח.

כלל בתוך הגט כשר לכולם -

ר' יוחנן - זמן א' לכולם, פלוני גירש פלונית ופלוני גירש פלונית (לר"ל - רק האחרון כשר [רש"י - דהזכיר כ"א בנפרד])

אבל זמן לכא"א (לר"י בן בתירה וגם ריוח ביניהן) - רק האחרון כשר (עדים עמו)
ר"ל - אנו פלוני ופלוני גירשנו פלונית ופלונית, פלוני גירש פלונית ופלוני גירש פלונית [לה - ולא לה ולחברתה],

אבל זמן לכ"א (וגם ריוח ביניהן לת"ק דר"מ) - רק האחרון כשר

ב' גיטין זה בצד זה - צריך שמו או "בן יעקב עד" של ב' עדים תחת כ"א

לא שביק שמו וחתים שם אביו

ישראלים מארץ יון - "יוסף בן שמעון" = בנו של יוסף "שמעון" וצריך שמו שלו מתחת משנתנו חושש שיווני חתם גונדלית (שלא כמנהגן אלא כעברי) ואינו נקרא עם השמאלי, ותני זעירי מכשיר ואינו חושש

כשהמשך הגט בעמוד שני בעיני ריוח מלמטה בעמוד א' ולמעלה עמוד ב' [דלמא גזייה] ו"הרי את" מלמטה "מותרת" למעלה [דלמא אימליך (רש"י - ביטלו)]
או שיהא ניכר מחתיכת הקלף דלא גזייה (רש"י - ואין ריוח)

צריך עדים נקריין עמו בסופו דוקא (חוץ מדיסקי (הזמנה לדיון) - אף בצד)

ר' ירמיה - חתם סופר וע"א כשר [כר' יוסי - מילי], שמואל - כתב סופר מובהק וע"א כשר

פלוני בן פלוני א"צ "עד", פלוני צריך "פלוני עד"

חניכתו/ה (שם משפחה) כשר עד י' דורות, לר"ש ב"א ג' דורות [ובני בנים, ונושנתם]

{ לא חרבה א"י עד שעבדו ז' משפחות מלכים ע"ז, צדקה שהגלה צדקיהו ועדיין גלות יכניה קיימת - החרש והמסגר, הקדים ב' שנים לנושנתם }
}

גמ' פח. - פט:

גט מעושה בישראל כדין כשר, שלא כדין תורה - פסול ופוסל מכהונה,
בעכו"ם כדין תורה פסול ופוסל, בעכו"ם שלא כדין פסול ואינו פוסל,
בעכו"ם עפ"י ישראל "עשה מה שישראל אומרים לך" כשר

אנן שליחותיהו דבני א"י קא עבדינן במילי דשכיחא - הודאות, הלואות, גט מעושה,
אבל לא גזלות וחבלות [אשר תשים לפנים (לרש"י - ע' זקנים שעלו להר)]

חוששין לקול (רש"י - להחמיר) שיצא לפני נישואין לרב אשי / אירוסין לרב חביבא (להל') שפלונית
התקדשה לפלוני היום בעיר זה
עולא, לוי - דוקא ביש נרות דולקות ויוצאין ונכנסין
ר' אבא - דוקא באמרו ששמע מפלוני שהלך למדה"י
ותלוי במנהג המקום אם מבטלינן (משתקין) קול (לרש"י - הואיל וא"א לישילינהו)
לכו"ע מבטלין קול כשאין חשד (מסתמא פחות מש"פ, מקטן)
רב אשי - ודוקא באיתחזק בב"ד

קול שמקודשת ומגורשת - מותרת [שוברו עמו],
שאר קולות של פריצות - ר"מ - תצא, לר"ע - כשמדברות עליה, ר' יוחנן ב"נ - לא תצא

אמתלא (היה ספק, על תנאי) שובר את הקול -
רבה ב"ר הונא - אפי' יצא אחר י' ימים, ר' יוחנן ורב חמא - דוקא עם הקול
רב זביד - אפי' יש רק מקום ופתח לאמתלא בטל הקול, ור"פ חולק
ע"א שמת בעלה ונתקדשה וחזר - מותרת לו [לרב זביד - קידושי שני על תנאי, ר"פ - לא עבדה
איסורא]

שמואל - אשה מעיזה לקבל קידושין משני שלא בפני הראשון וא"צ גט משני
לרב הונא צריכה משני

קול שלא נתברר שנתקדשה לראשון, וקיבלה קידושין משני -
רב הונא - מגרש ראשון ונושא שני - ולא להיפך [אטו מחזיר גרושתו מאירוסין]
אא"כ יש קול מראשון שני לאמימר (להל') - ור"פ חולק
רב שיננא - אף להיפך [יאמרו קידושי טעות (לרש"י - משני)]

גמ' צ. - צ:

יגרש: ב"ש - רק במצא דבר ערוה [אם לא תמצא חן כי (מפני) מצא בה ערות דבר]
ב"ה - אפי' הקדיחה תבשילו [כי (מפני) מצא ערות או דבר (סרחון)]
ובגירסה סתם א"צ להחזירה [דוקא במאנס בעמוד והחזיר קאי]
ר"ע - אפי' מצא נאה הימנה [אם לא תמצא חן בעיניו כי (ואם) מצא וכו']
לרב יהודה - דוקא בזווג שני [ובאשת נעוריה אל תבגוד]
בלבו לגרשה אל תשב תחתיו [אל תחרש על רעה וכו']
פרוצה מצוה מה"ת לגרשה

{ כשם שהדעות במאכל כך דעות בנשים, והיתה לאיש אחר - שאינה בן זוגו של ראשון,
המגרש אשתו ראשונה אפי' מזבח מוריד דמעות }

רש"י צ. - צ:

לרש"י - כי יביאך, כי בא סוס = מפני שבא סוס וכו' לפיכך ותקח מרים
ברגלים לדבר שזונה היא חובה לגרשה מה"ת

הדרן עלך מסכת גיטין